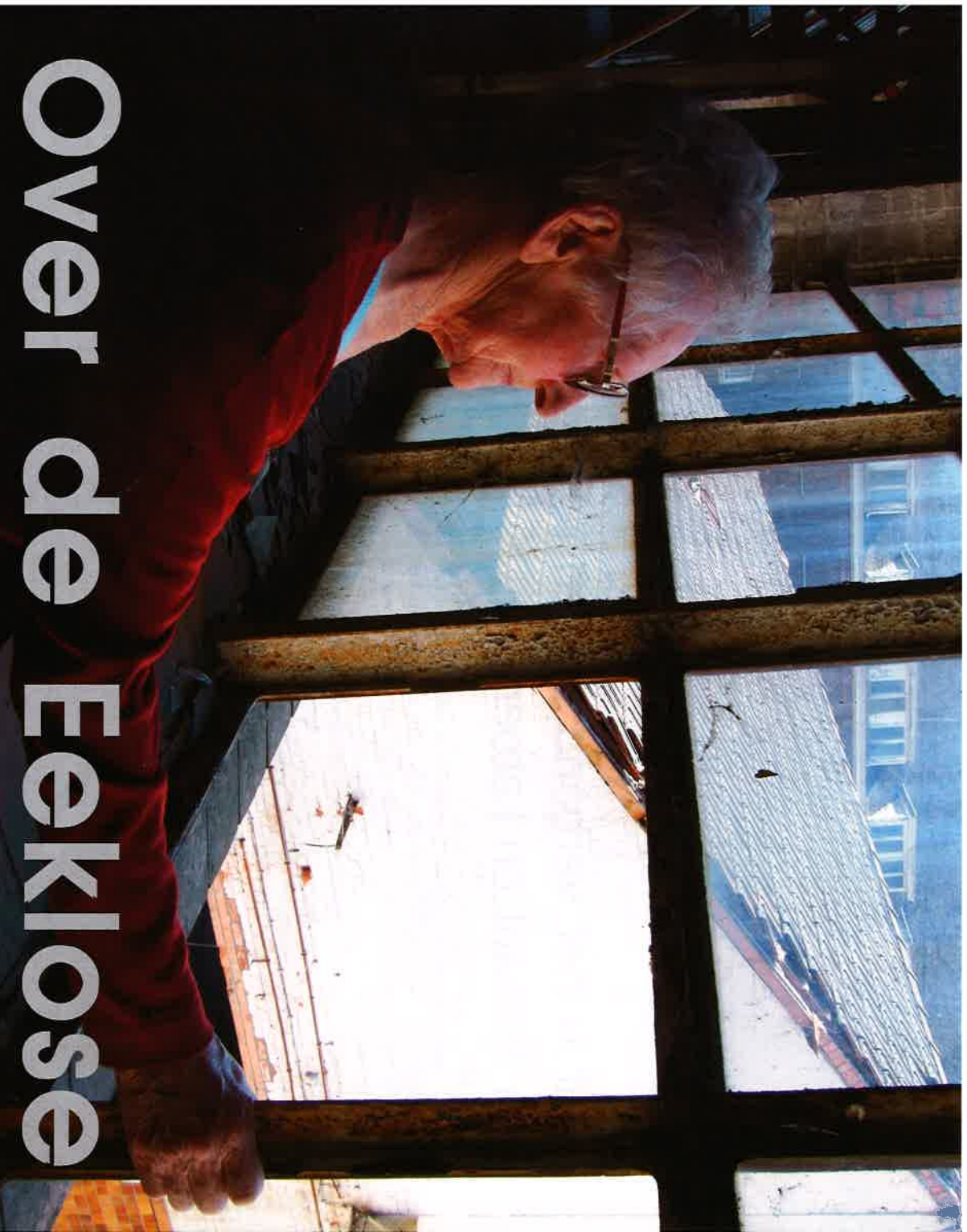

Anna en hse

Over de Eeklose textielfabriek Van Damme

ar fabriek

TEKST: Nele Desimpelaere

FOTOGRAFIE: Josiane Kisteman en Nele Desimpelaere

Op een zwoele aprildag fiets ik gezwind naar Eeklo, Gebroeders Van De Woestijneplein, met in mijn tas een industrieel archeologische bandopnemer, een digitaal fototoestel en een notaboekje voor een vraaggesprek met mevrouw Anna Van Loenhout, jarenlang conciërge van de textielfabriek nv Van Damme, vanaf de jaren 1990 overgenomen door Covina.

Vooraleer een weerslag te geven van het razend interessante gesprek met Anna, schets ik u als inleiding in een notedop een korte geschiedenis van het bedrijf. Hiervoor baseer ik me vooral op het waardevolle boek "Le Petit Verviers. De textielindustrie in Eeklo (1794 - 1940)" van de hand van Frederik De Cocker die eveneens de toestemming gaf enkele historische beelden te publiceren ter illustratie.

Het Covina-tijdperk besloeg maar een erg korte periode in de geschiedenis van de fabriekssite want onder die naam was men slechts korte tijd actief tijdens de jaren 1990. In Eeklo was de site vooral bekend als 'de Lieve'. SA Tissage de la Lieve d'Eecloo, de oorspronkelijke fabriek, werd opgetrokken in 1901 en was in hoofdzaak een mechanische weverij van linnen en vooral katoen. In het begin beschikte de fabriek over een weefruimte met 30 getouwen waarop 50 arbeiders aan de slag konden. Verlichting was er dankzij een dynamo en een stoommachine zorgde voor het aandrijven van de weefgetouwen. Verschillende fabrikanten en vlashandelaars uit de buurt maakten zich in de beginperiode ongerust over de mogelijke watervervuiling en de daaruit voortvloeiende schade aan hun eigen bedrijf. Daarom werd 'de Lieve' verplicht haar afvalwater vooraf te zuiveren.

In 1910-1911 vond een ware stakingsgolf plaats waarbij de arbeiders ijverden voor een hoger loon en een correctere betaling. Het bestuur van de fabriek speelde het hard en sloot het bedrijf twee dagen in de week om de stakers weer aan het werk te krijgen. Maar de 40 arbeiders lieten zich niet ontmoedigen en hielden voet bij stuk. Kort nadien

werd hun voorbeeld gevolgd in andere textielfabrieken.

Pas in juni 1911 werd een akkoord bereikt dat het meesterschap van de fabrikanten bevestigde, maar waar tegenover een loonsverhoging voor de arbeiders kwam, met de erkenning van de vakbonden, de toestemming om in elke fabriek een arbeiderscomité op te richten, een eerlijke werkverdeling én een premie voor het weven van moeilijke stoffen. Eind 1913-1914 ging het bedrijf over kop en in juli 1914 werd het hele complex opgekocht door de gebroeders van Damme van de *SA Etablissements A. Van Damme*, een wolweverij uit Eeklo. Na de oorlog moderniseerden zij de fabriek en vormden ze haar om tot een volledig geïntegreerd bedrijf waar ze in 1921 van start gingen met een kam- en kaardwolspinnerij, een ververij, een twijnafdeling, een weverij en een appretuurafdeling.

Vooraleer de spinnerij vormde een belangrijke aanwinst, want de *Etablissements A. Van Damme* waren op dat moment de enige grote textielfabriek in Eeklo die nog niet over een eigen spinnerij beschikte. De snelle groei van Van Damme sinds de bouw van de weverij in 1906 maakte die behoefte alleen maar groter.

Stichter August Van Damme stierf in 1921, zijn zonen hadden al geruime tijd de leiding overgeno-

De fabriek gelegen aan het Leiken (kanaal gegraven rond 1450 dat verbinding gaf met de Gentse Lieve) eind jaren 1940-begin jaren 1950.

Stadsarchief Eeklo, Fotocollectie Eeklose textielfabrieken, Ets. Van Damme/De Lieve, D 011

Lionel Van Damme (1876-1945), oudste zoon van stichter August Van Damme, nam na de dood van zijn vader de leiding over samen met zijn 3 broers.

Stadsarchief Eeklo, Fotocollectie Eeklose textielfabrieken, Ets. Van Damme/De Lieve, D 011

men. Pas in 1929 werden de *Etablissements A. Van Damme* een naamloze vennootschap. De vier broers Lionel, Julien, Edgard en Maurice waren de belangrijkste aandeelhouders (29800 aandelen op een totaal van 30000). Zij brachten onder meer de ouderlijke fabriek aan de Tieltssteenweg, in de volksmond gekend als 'het Hof', en de nieuwe fabriek op het Van de Woestijneplein in de nieuwe vennootschap.

In de jaren van het Interbellum nam de arbeidsbezetting opmerkelijk toe: van 147 arbeiders in 1914 tot 754 in 1940. Zo vormde het bedrijf qua tewerkstelling de grootste weverij in Eeklo waar vooral wollen en gemengde wollen stoffen voor de industrie werden gemaakt, zowel *cardé* als *peigné*. Het belang van de wolnijverheid was tijdens de interbellumjaren nog groter dan vroeger.

In die periode waren ook verschillende 'huisbedrijfsjes' (een term die ik ontleen aan het boek van Frederik De Cocker) actief: dank zij een elektromotor thuis konden wevers 1 of 2 getouwen installeren en van thuis uit voor hun bedrijf werken. Deze activiteiten bloeiden dood tijdens de crisisjaren van de oorlog.

Vanaf deze periode werd ook duidelijk dat recente en eerder kleine bedrijven zich meer en meer specialiseerden in de verwerking van kamwol voor fijnere en meer modieuze kostuumstoffen. De oude gevestigde textielbedrijven legden zich vooral toe op de grovere kaardwollen stoffen. Een uitzondering hierbij was de firma Van Damme die zowel kam- als kaardwol verwerkte en uitgroeide tot de grootste textielfabriek in de Eeklose regio.

Na de oorlog van 1940 konden de meeste bedrijven zich snel herpakken: de grote vraag naar textielproducten zorgde voor enkele goede jaren. Vanaf 1948 kwam echter verandering in deze situatie door de buitenlandse concurrentie die zich

meer en meer liet voelen. En doordat de Belgische textielsector verzuimd had na de oorlogsjaren voldoende te investeren en de nodige moderniseringën uit te voeren, had de concurrentie al snel een voorsprong. Wilde de verouderde textielsector het hoofd boven water houden, dan zouden enorme investeringen nodig zijn. En voor veel textielfabrieken uit Eeklo vormde dit nu net het probleem.

De nv Van Damme bleef de op één na langst overleefd. Begin de jaren 1970 werd de vestiging in de Tieltssteenweg, 'het Hof', gesloten en werden de activiteiten in 'de Lieve' geconcentreerd. Daarna stonden talrijke fusieoperaties op stapel, zo onder andere in 1978 met Wille - De Reu tot Verenigde Eeklose Weverijen (VEW), en diverse saneringen tot het bedrijf onder de naam UTO - VEW onderdeel werd van de groep Verbeke. Uiteindelijk werden de activiteiten onder de naam Covina in de jaren 1990 definitief stopgezet.

ANNA AAN HET WOORD

Hoewel ze met argusogen mijn enorme bandopnemer bekijkt, onthaalt Anna Van Loenhout me erg hartelijk, koffie en koekjes inclusief, en vertelt ze graag en vol enthousiasme over haar belevenissen als conciërge in de textielfabriek.

Op 1 april van dit jaar bereikte Anna de respectabele leeftijd van 84 jaar. Tot haar 55ste baatte ze in Eeklo een winkel uit van onder meer pullovers en lingerie.

De toenmalige onderdirecteur van de nv Van Damme was een goeie vriend des huizes en hij was het die haar sterk aanraade om zich voor de functie van conciërge op te geven. Vanaf 1978 woonde

Anna meer dan 17 jaar met haar man zowat in het bedrijf en dat is ook vrij letterlijk te nemen, want de keukendeur en het raam gaven uit in de fabriek. Haar taak als conciërge nam ze met hart en ziel op zich: de fabriek werd haar tweede thuis, of misschien ook wel haar eerste.

Het werk op zich werd niet bezoldigd, maar in ruil kreeg ze wel een huisje ter beschikking voor haar gezin en betaalde de fabriek de onkosten van water, elektriciteit, gas en telefoon. En de poetsvrouw en de koerknecht van de fabriek kwamen ook regelmatig bij Anna langs.

Tot zijn brugpensioen werkte Anna's echtgenoot, enkele maanden geleden jammer genoeg overleden, trouwens ook bij Van Damme, in hoofdzaak in de kaarderij in de nachtploeg. Met tranen in de ogen kwam hij thuis van zijn laatste werkdag, "omdat hij daar zo heel graag had gewerkt".

De bazen van de fabriek

[info: Anna heeft het meestal over meneer X of meneer Y, een zeldzame keer geeft ze de familienaam aan]

Anna bevestigt me dat de fabriek ontstaan is onder August Van Damme, in de volksmond beter bekend als 'de AVD'. Bij de fusie met het Eeklose textielbedrijf Wille-De Reu [info: in 1978] kwam meneer Patrick aan het hoofd, maar dit slechts gedurende een korte periode. Zijn opvolger, meneer Georges, was getrouwd met mevrouw Boelwerf; samen hadden ze drie dochters waarvan één dochter huwde met Didier Vleurinck van UTO (Usines Textiles d'Oudenaarde). Deze laatste stond eveneens een tijdje aan het hoofd van de fabriek, maar ook hij hield het niet lang vol. Lionel, gehuwd met

een erfgename van een Waarschootse textieffabriek en zoon van meneer Carlos, nam uiteindelijk de fakkel over. Na meneer Lionel kwam meneer Verbeke die gehuwd was met een kleindochter van meneer Georges. Uiteindelijk voerde meneer Charles nog een tijdlang het bewind tot het bedrijf uiteindelijk werd opgekocht door Covina die de neerwaartse spiraal van het bedrijf niet meer kon doen keren waarna het tenslotte halfweg de jaren 1990 failliet werd verklaard. Toen meneer Verhenne van Covina de fabriek had overgenomen, werkten er nog vier vrouwen, één meesterknecht, een tweede meesterknecht in de smidse en twee secretaresses. Vanaf het moment dat de fabriek door de curator was aangeslagen, moesten de fabriekssleutels die Anna al die jaren bij zich had afgegeven worden, maar uiteindelijk kwam meneer Verhenne die nooit ophalen. En voor de notaris was het erg handig dat hij niet altijd zelf moest komen opdraven als er eventuele kopers wilden langskomen om het pand te bezichtigen. Anna wist er immers beter de weg dan hijzelf.

Hallo, meneer?

Als conciërge onder meneer Patrick werd er van Anna verwacht dat ze telefoons opnam tussen 17 uur 's avonds en 08 uur 's morgens. Dan werd de telefooncentrale van de fabriek doorgeschakeld op Anna's telefoontoestel. Af en toe kwam er ook 's nachts een telefoontje binnen, vaak uit Amerika. In het begin verzuimde Anna uit respect voor de nachtrust van haar baas om een 's nachts binnengelopen bericht door te geven, maar nadat meneer Patrick op een dag voor niets naar Amsterdam was getrokken omdat de persoon in kwestie ginder de

Luchtfoto van de site, in de jaren 1970. Stadsarchief Eeklo, Fotocollectie Eeklose textieffabrieken, Ets. Van Damme/De Lieve, D 011

nacht voordien was opgenomen in het ziekenhuis en Anna haar directeur niet had willen wakker bellen, beslisten ze gezamenlijk om telefoons 's nachts toch door te geven. Nadien ontving ook meneer Georges regelmatig nachtelijke telefoontjes, vaak van de (groot)hertog van Habsburg.

Anna herinnert zich ook nog levendig de dag dat ze voor meneer Poppe een telefoon ontving uit de luchthaven van Zaventem van een Amerikaanse dame die Anna duidelijk maakte dat ze was aangekomen en dringend meneer Poppe moest spreken, maar niet over voldoende kleingeld beschikte om helemaal uit de doeken te doen wat haar probleem was. Er zat toen niets anders op dan dat meneer Poppe zelf naar de luchthaven reed hoewel hij geen weet had van de komst van een Amerikaanse vrouw.

De beste

Tot haar 13de trok Anna naar school, nadien bleef ze thuis om bij moeder te helpen in het huishouden. “Ik leerde veel meer na mijn schooljaren, zelfs in het Frans, Engels en Duits kon ik me uit de slag trekken.” Vervoegingen waren niet Anna's sterkste kant, maar met haar talenkennis slaagde ze er toch in om de klanten op hun wenken te bedienen. Of die nu in het Nederlands dan wel in een andere

der er iets voor te doen!”, vertelt Anna verontwaardigd. Ze waren aanwezig, maar hokten samen in een afgelegen donkere ruimte waar ze een pintje dronken of languit lagen te kletsen. Zo werd er door hun toedoen onder meer nieuw materiaal aangekocht terwijl er nog voldoende voorraad aanwezig was, “en zo houd je geen fabriek recht!”. Met de meesterknecht hadden de mecaniciens een goede band, want die liet hen begaan, en hoewel ze wisten dat Anna niet akkoord was met hun manier van “werken”, wisten ze ook dat ze van haar niets te vrezen hadden.

Door toedoen van diezelfde meesterknecht had Anna ooit een probleempje met meneer Maurice Wille, normaalgezien de beminlijkheid in eigen persoon. “Je moet toch een klein beetje overeenkomen met Bernard [info: dit was de naam van de meesterknecht], want je loopt hem voorbij,” herinnert Anna zich nog levendig de berisping van de directeur aan haar adres. De reden voor deze opmerking was dat ze het gewaagd had een pakje dat aangekomen was rechtstreeks door te geven aan de persoon voor wie het bestemd was in plaats van het te laten bezorgen via de meesterknecht. En dat nam de man haar erg kwalijk: het illustreerde duidelijk dat Anna meer verbonden was met de fabriek, en de mensen die er werkten, dan hijzelf.

“Tja, het is definitief gedaan met de fabriek... Het was een schone tijd.”

Europese taal moesten geholpen worden. Meneer Maurice Wille formuleerde het ooit als volgt: “We hebben nooit een betere conciërge gehad dan Anna!”.

Verschillende keren per dag trok Anna naar de bureaus boven in de fabriek, verdeelde ze pakjes die aangekomen waren, toonde ze waar stookolie moest gelost worden of gaf ze de cheques aan de werkmannen.

Slecht werkvolk

Onder meneer Maurice werkten indertijd, naast de arbeiders in de textielabriek zelf, zo'n 10 schilders, 4 of 5 timmerlui, verschillende metsers en 15 mecaniciens. Volgens Anna werkten vooral deze laatsten ondermaats en zouden zij verantwoordelijk geweest zijn voor het begin van de ondergang van de fabriek. “Ze kregen geld in hun zakken zon-

“Als meneer Maurice Wille wat meer op zijn werkvolk had toegezien...,” zucht Anna met spijt in het hart, “maar hij stond ook graag eens *op den bros...* veel vrouwen... veel babbelen...”

“...en als ik nu door de fabriek loop, dan herinner ik me alles zo levendig en dan word ik kwaad, want het waren deze werkmannen die ervoor gezorgd hebben dat de fabriek gesloten moest worden”.

Daarenboven werd ook veel gestolen, terwijl “de Van Dammes heel goeie bazen waren; als het personeel iets vroeg om thuis te gebruiken, was dit nooit een probleem.” Zo was er ooit een enorm lange ladder die van de ene dag op de andere verdwenen was zonder dat iemand een vermoeden had van waar die zich kon bevinden. Zelfs na herhaaldelijk aandringen van de directeur kwam de ladder niet boven water. Totdat Anna op een dag bij alle ‘mannen van het onderhoud’ kwam om te vragen of werkelijk niemand wist waar die lange ladder dan wel stond. “En de volgende morgen stond de ladder terug op zijn normale plaats, alsof hij nooit verdwenen was”.

Dit feit zorgde er voor dat vanaf dan toch werd beslist om met briefjes te werken: Anna moest bijhouden wie wat uitleende en wanneer het teruggebracht werd.

Het staat Anna nog glashelder voor de geest wanneer op “de grote vergadering” beslist werd dat de fabriek failliet verklaard zou worden: “meneer Patrick keek zo triest, het was niet om aan te zien”. En na het faillissement zou de fabriek 7, 8 jaren leeg staan: “Op het einde schoot geen raam nog over, alle deuren waren kapot gemaakt, alles wat nog aanwezig was in de bureaus, werd uitgegooid, met brandblussers sloegen ze alles kapot, het labo was een ramp; ik heb er nog altijd hartzeer van... En het was zo’n schone fabriek”, zucht Anna.

Meneer Patrick, de laatste directeur voor de fabriek in handen kwam van Covina, reist nu vooral de wereld rond “samen met zijn madam”, wellicht dank zij een grote erfenis van zijn moeder die enkele jaren geleden stierf. Zij wonen zelf nog in een villa in Eeklo, maar net zoals alle andere Van Dammes bezitten ze ook een verblijf in Angoulême, Frankrijk. “Alle Van Dammes woonden daar samen in eenzelfde wijk, in sjeke villa’s”. De zoon van meneer Georges verongelukte zelfs tijdens een helikoptervlucht van Angoulême naar België.

Pap en spriet

Tijdens Anna’s periode als conciërge werd in de fabriek gesponnen, geweven en was een kaarderij aanwezig. De kaardwol was een grove stof die vooral gebruikt werd voor pardessus. De stof van de weverij werd gebruikt voor “manstoffen” [info: vermoedelijk bedoelt Anna de stoffen voor herenkledij]. In de textielfabriek van Verviers was ook een weverij aanwezig “en daar kwamen de beste stoffen van”. Het water was er immers veel zuiverder en kon voor

een veel betere kwaliteit zorgen, waardoor de kleuren bleven zoals ze gemaakt werden.

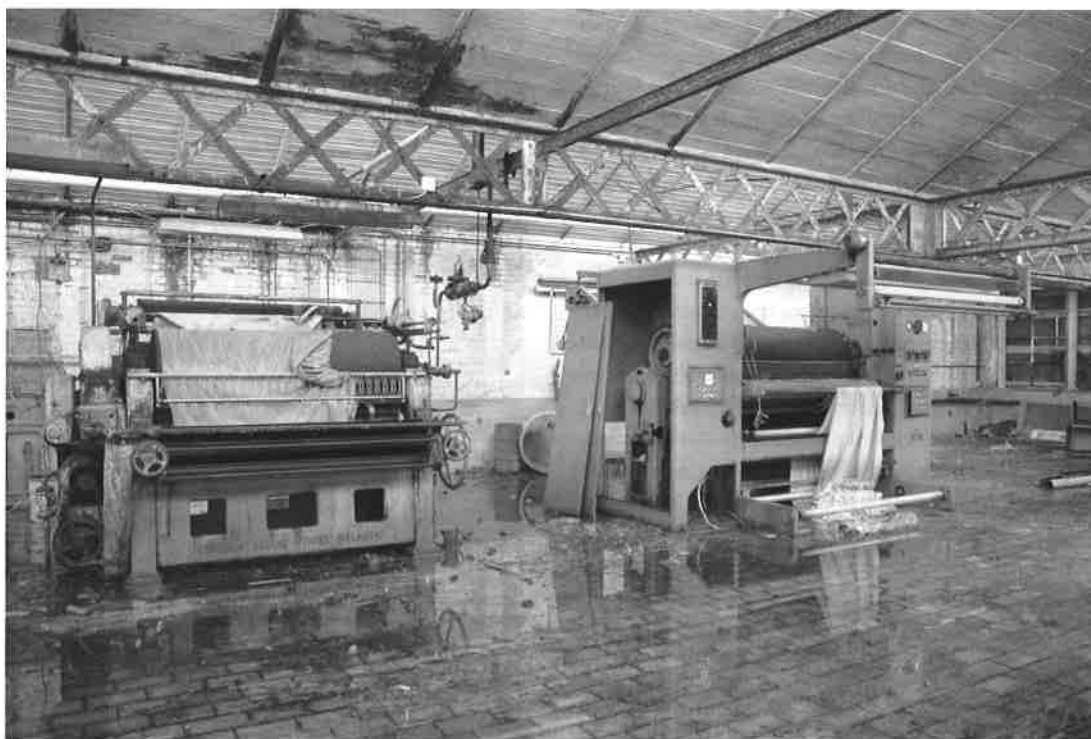
“Stoffen van nu zijn *pap*: dat doet warm aanvoelen in de zomer en koud in de winter; het zweet wordt niet opgenomen, maar het wordt wel enorm verkocht want ze kunnen er alles mee maken én het is goedkoop”, zegt mijn gesprekspartner.

“Wat zou ik graag nog eens babbelen met meneer Patrick”, mijmert Anna. “Hoewel hij 20 jaar jonger was dan mij, heb ik altijd goed met hem kunnen praten; ik kon mijn hart bij hem luchten.” Alle Van Dammes hadden een goeie inborst, zo bezorgde meneer Georges tijdens de oorlog al zijn personeel de nodige *spriet*, een bepaalde grondstof waarmee huizen verwarmd konden worden [info: *spriet* wordt in de encyclopedie omschreven als een soort bruinkool met een hoog zwavelgehalte, een goede en goedkope brandstof. *Spriet* heeft een kastanjebruine kleur en bestaat uit brokken grond en niet helemaal vergane prehistorische stukken takken en boomstammen.]. En de pachten bedroegen maar de helft van voor de oorlog.

Meneer Carlos was een beetje stijver, ging iets minder los om met het werkvolk dan zijn broer Georges, 000

Geheel boven: de kamwolspinnerij in volle werking.
Stadsarchief Eeklo,
Fotocollectie Eeklose
textielfabrieken. Ets. Van
Damme/De Lieve, D 011

Boven: de kamwolspinnerij net voor de afbraak.

“maar hoewel hij een heel strenge baas was, was hij erg rechtvaardig!”.

In die tijd waren er heel veel fabrieken in de buurt, en 13 cafeetjes in de onmiddellijke omgeving zijn er rijk door geworden.

Eer aan de Van Dammes

“Tegenwoordig spreekt iedereen van Covina,” vertelt Anna licht verontwaardigd, “maar in feite zijn het wel de Van Dammes die de fabriek hebben groot gemaakt”. Op het hoogtepunt had de fabriek 1200 werknemers in dienst! Covina was slechts de laatste tussenstop naar de definitieve sluiting.

“Ik denk nog elke dag terug aan de hoogdagen van de fabriek, ik stap er nog dagelijks 3, 4 keren binnen, hoewel er bijna niets meer van de fabriek overeind gebleven is. De mannen van de werf kennen mij en elke dag ga ik hen goiedag zeggen.” En direct haalt Anna een leuke verjaardagsanekdote aan: ter gelegenheid van haar verjaardag verraste ze de werknemers van het sloopbedrijf Verhelst met een taart waarvoor ze prompt een fles Porto en een mooi stuk zeep in de plaats kreeg. En felicitaties van de grote meneer Verhelst, die ze per toeval ontmoette de dag nadien in aanwezigheid van de werfleider die voor Anna al lang geen onbekende meer was. Deze goeie werksfeer is voor Anna het bewijs dat dankzij goeie bazen ook het werkvolk hard zijn best doet in het bedrijf. En Verhelst is inderdaad een grote werkgever geworden, met werven in Antwerpen, Brugge, Zelzate...

“Op dagen dat er geen mens aanwezig is, zet ik mij op een steen of een balk en denk ik terug aan hoe het vroeger was. Tja, het is definitief gedaan met de fabriek. Het was een schone tijd,” besluit Anna. Maar niet weemoedig worden! Tijdens een koffie-

pauze met lekker koekje vertelt Anna over de opnames voor een nieuw muziekschijfje van pianist Geert Faes met een zangeres in oktober laatstleden. Het was bitter koud, zeker in de lege fabriek was het buitengewoon kil en Anna kon het niet laten om de muzikanten een uurtje uit te nodigen “om een beetje op te warmen”. En ze roept direct het beeld op van een bont gezelschap rond haar tafel dat duidelijk genoot van de aangeboden warmte, letterlijk en figuurlijk.

Anna in de fabriek

Met mijn gesprekspartner dwaal ik achteraf nog een uur door de restanten van wat eens een indrukwekkende textiel fabriek moet geweest zijn. Langs monsters van machines, neergehaalde schoorstenen, indrukwekkende bergen poutrelles, een ontzagwekkende uiteengereten stookolieketel, torenhoge stapels grof of fijn gemalen stenen. Langs duistere, gevaarlijke trapjes, op een verdieping waar meer gat in de vloer is dan vloer. Waar de schrik mij af en toe om het hart slaat als ik Anna voor mij kordaat een weg zie banen over stenen, elektriciteitsdraden en ander puin.

Maar waar mij ook duidelijk wordt dat de fabriek op haar hoogtepunt het stadje Eeklo mee groot heeft gemaakt. En vooral dat Anna's leven vergroeid is met de fabriek en tenminste zij nooit zal vergeten wat ooit achter het toekomstige woonproject schuil ging, een belangrijke getuige in een boeiend stukje textielgeschiedenis!

Toekomst

Over de definitieve plannen van nieuwe eigenaar en projectontwikkelaar Bostoen is officieel nog niets

bekend. Maar naar alle waarschijnlijkheid komen op de site 140 woningen verspreid over zeven bouwblokken. Bij het ontwerp van het woonproject zou men streven naar zoveel mogelijk uniformiteit (eenheid in materialen) en diversiteit (elk appartementsblok krijgt een andere lengte of gevelstructuur). Er zou eveneens een ondergrondse parking komen voor de bewoners van het woonerf.

Wat bekend staat als 'de toren', de vroegere ingang van de fabriek vlak naast Anna's huisje, zou bewaard worden en onder het waterreservoir [*info: een enorm reservoir op de eerste verdieping naast de toren*] zou een cafetaria komen: een lang, smal gebouw met terrasmogelijkheid op het Van De Woestijneplein tijdens de zomermaanden.

Opmerkelijk zijn ook de plannen om het oude stadskanaal, dat 't Leiken verbond met de haven op het Van De Woestijneplein en onder het verlaten fabriekspand loopt, open te leggen. Ook voor de bewoners van de aanpalende straat Dullaert vormen de plannen wellicht een verbetering: zij zouden niet langer uitkijken op een torenhoge muur, maar krijgen een waterloop te zien met daarachter een woon- én groenzone.

Terloops vertelt Anna me nog dat ze zich mee schaarde bij de bewoners die protesteren tegen het blootleggen van het kanaal, om drie redenen: "De reuk zal verschrikkelijk zijn, het zal vol ratten zitten en in de zomer zullen we geplaagd worden door minstens 100 miljoen muggen".

Tot slot

Als ik terug naar huis fiets, met mijn hoofd vol van Anna's verhalen, ben ik blij dat mijn industrieel archeologische bandopnemer het heeft uitgehouden en hoop ik op een paar geslaagde kiekjes van Anna in wat rest van 'haar' fabriek.

Een stukje (mondelinge) geschiedenis die het meer dan waard is om bewaard te blijven voor het nageslacht! □

Anna Van Loenhout werd geboren in 1923 in Frankrijk als dochter van Nederlandse inwijkelingen. Als ze drie was, verhuisde het gezin naar Eeklo waar ze nog steeds woont. Anna werd zelf moeder van één dochter, heeft een kleindochter en kleinzoon en is intussen trotse overgrootmoeder van drie schattige achterkleinkinderen. In 1978 werd ze conciërge in de textielfabriek nv Van Damme.

Een welgemeende dank aan:

- Anna Van Loenhout voor haar boeiende uiteenzetting en de rondleiding in de fabriek
- Frederik De Cocker voor de historische informatie en een aantal foto's.

In de tonnen werd vroeger zand opgeslagen om bij een kleine brand snel zelf te kunnen blussen.

De toren wordt bewaard; links daarvan - onder een enorm waterreservoir - komt een cafetaria.